

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

від 25 квітня 2025 року

Здобувач ступеня доктора філософії Павло ПЕНЦАК, 1991 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2014 році Академію сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного за спеціальністю Автомобілі та автомобільне господарство, працює викладачем кафедри водіння бойових машин та автомобілів в Національній академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Освітні, педагогічні науки».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» від «26» лютого 2025 року №230/01-04, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради –

Магдаліни ОПАЧКО, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рецензентів –

Галини РОЗЛУЦЬКОЇ, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Вікторії СІНИШИНОЇ, доктора педагогічних наук, професора, професора кафедри психології факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Офіційних опонентів -

Олександра ДІДЕНКА, доктора педагогічних наук, професора, заступника начальника – начальника відділення наукової, науково-технічної діяльності та інтелектуальної власності науково-організаційного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (військова частина 9960)

Катерини ЖУРБИ, доктора педагогічних наук, професора, завідувачки лабораторії національно-патріотичного виховання Інституту проблем виховання НАПН України

на засіданні «25» квітня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка Павлу ПЕНЦАКУ на підставі публічного захисту дисертації «Формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах» за спеціальністю (спеціальностями) 011 Освітні, педагогічні науки.

Дисертацію виконано у ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Міністерства освіти і науки України, м. Ужгород. Науковий керівник: Олена ПОПАДИЧ, доктор

педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису з дотриманням вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами). Зокрема, дисертація містить науково обґрунтовані результати проведених Павлом ПЕНЦАКОМ досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що полягає у обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов, розробці концептуальних засад та моделі формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищих військових навчальних закладах, удосконаленні методики громадянсько-патріотичного виховання майбутніх офіцерів.

Здобувач має 19 наукових публікацій за темою дисертації, з них 6 відображають основні наукові результати, 6 мають апробаційний характер, 7 додатково відображають наукові результати.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Pentsak P. Approaches to the formation of civil-patriotic position of future officer. Педагогіка. Соціальна робота. 2020. 2(47): 121–124. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2020.47.121-124>
2. Пенцак П. В. Педагогічні умови виховання громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Інноваційна педагогіка. 2021. 39: 257–260. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/39.52> URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2021/39/54.pdf>
3. Пенцак П. В. Напрями й особливості формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2021. 37 (2): 296–301. http://aphn-journal.in.ua/archive/37_2021/part_2/46.pdf
4. Пенцак П. В. Методика та результати експериментального дослідження виховання громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів Інноваційна педагогіка. 2022. 44 (1): 181–184. <https://doi.org/10.32843/2663-%206085/2022/44/1.37>
5. Кузьменко Р., Тимко А., Пенцак П., Рій В. Сучасні підходи до громадянсько-патріотичної підготовки майбутніх офіцерів у військових закладах вищої освіти. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки. 2021. 2(25): 87–100. <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/view/784>
6. Пенцак П. В., Рій В. Б. Науково-методичне забезпечення виховання громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Інноваційна педагогіка. 2022. 50 (2): 19–23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/50.2.3> URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2022/50/part_2/3.pdf

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження.

Галина РОЗЛУЦЬКА – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородського національного університету» позитивно оцінюючи результати проведеного Пенцаком Павлом Васильовичем дослідження, зауважила :

1. Висновки до розділів 1 та 2 (с. 82–84, с. 126–129) та окремі положення (с. 68, 72 та ін.) варто подати більш лаконічно й структуровано, щоб уникнути можливих повторів і підвищити загальну чіткість викладення матеріалу .
2. Вважаємо за доцільне детальніше висвітлити практичне впровадження результатів дослідження, зокрема розкрити конкретні приклади їх застосування у педагогічній діяльності або освітньому процесі.
3. Робота містить широкий огляд літератури, однак дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців, проведені за останні роки, доповнили б теоретичну частину й розширили перспективу проблематики.

Вікторія СИНІШИНА – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри психології факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородського національного університету» підкреслила:

1. У роботі принципи виховання викладено системно, однак не простежено механізм їхньої взаємодії на різних етапах формування громадянсько-патріотичної позиції. Було б доречно розширити пояснення, як саме ці принципи доповнюють один одного у процесі навчально-виховної діяльності.
2. У роботі автор акцентує увагу на загальній системі виховання, але майже не розглядає індивідуалізацію педагогічного впливу з урахуванням особистісних характеристик курсантів. Це важливий аспект, оскільки рівень громадянсько-патріотичної свідомості може суттєво варіюватися залежно від особистого досвіду та соціального середовища.

Олександр ДІДЕНКО – доктор педагогічних наук, професор, заступник начальника відділу – начальник відділення наукової, науково-технічної діяльності та інтелектуальної власності науково-організаційного відділу Національної академії Державної прикордонної служби України висловив зауваження:

1. Автор здійснив досить ґрунтовний аналіз наукової літератури з проблеми дослідження, з'ясував стан розробленості проблеми у вітчизняній педагогічній теорії, визначив сутність і структуру базових понять дослідження. Проте у дисертаційному дослідженні доцільно було би представити узагальнення зарубіжного досвіду щодо вирішення наукового завдання дослідження, зробити порівняння з вітчизняним досвідом формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів. Було б доречним цей матеріал оформити в окремий підрозділ.
2. Доводиться констатувати, що автору не завжди вдається забезпечити доказовий стиль дослідження. Зокрема не поодинокими є випадки, коли автор не зазначає посилання на публікації авторів у тексті дисертації, коли згадує їхні прізвища у тому або іншому контексті (стор. 19, 58, 70, 106).
3. Практичне значення дисертаційної роботи значно зросло, якби автор передбачив розроблення методичних (науково-методичних, науково-практичних) рекомендацій щодо формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів не лише науково-педагогічним працівникам, а й здобувачам вищої освіти. Доцільно було би ці рекомендації представити окремим підрозділом у дисертації.
4. Для поліпшення якості формування громадянсько-патріотичної позиції майбутніх офіцерів у вищій військовій школі автор пропонує три педагогічні умови. Водночас потребує пояснення, як автор визначив ці педагогічні умови, чи було враховано результати констатувального етапу педагогічного дослідження, чи застосовувався метод експертних оцінок для вибору цих педагогічних умов?
5. У якості рекомендації можна висловити побажання подавати висновки до розділів та загальні висновки дослідження не у формі звіту про виконаний обсяг або послідовність дослідницьких дій, а у формі представлення отриманих результатів відповідно до поставлених у дослідженні завдань.
6. У науковій новизні автор стверджує, що ним удосконалено методику громадянсько-патріотичного виховання майбутніх офіцерів, а подальшого розвитку набудуть положення щодо виховного процесу у вищій військовій школі. У якості рекомендації можна висловити побажання щодо необхідності зазначити, за рахунок чого, відбулося удосконалення методики громадянсько-патріотичного виховання та за рахунок чого набудуть подальшого розвитку набудуть положення щодо виховного процесу у вищій військовій школі.

Катерина ЖУРБА – доктор педагогічних наук, професор, доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії національно-патріотичного виховання Інституту проблем виховання НАПН України наголосила:

1. Варто було би розширити методи у вступі, оскільки у дисертації представлено набагато ширший спектр методів дослідження.
2. Варто було би чіткіше окреслити термінальні та інструментальні цінності та обмежити їх до 3-х чи 4-х.

3. Варто би було посилити аналіз теоретичної частини дисертаційного дослідження сучасними дисертаційними дослідженнями.
4. Модель, представлена у розділі 2 значно би виграла, якби там був представлений методичний інструментарій .
5. У таблиці 3.19 наводиться блок «Приклад успішних людей», але виходячи із проблеми дослідження доцільно було би навести «Приклад героїв», що більше би відповідало специфіці роботи.
6. Також потрібно було би уточнити показник ситуативно-поведінкового критерію «співчуття та допомога іншим» через ставлення до цивільного населення, яке потерпає від атак ворога; до військовополонених; до військовослужбовців ЗСУ тощо.
7. У тексті дисертації зустрічаються окремі стилістичні помилки та неточності .

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Павлу ПЕНЦАКУ ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

(підпис)

Магдаліна ОПАЧКО